2.4.5. Erakorralise seisukorra lõpetamine ja üleminek sõjaseisukorrale

Erakorraline seisukord lõpetatakse juhul, kui:

1. erakorralise seisukorra väljakuulutamise alused on ära langenud või
2. kuulutatakse välja sõjaseisukord.

Kuna erakorralise seisukorra saab kehtestada PS-i § 129 kohaselt üksnes kolmeks kuuks, siis lõpeb erakorraline seisukord automaatselt kolme kuu möödumisel, kui erakorralist seisukorda ei pikendata.

PS-i § 106 lg 1 kohaselt ei saa erakorralise seisukorra kehtestamist ja lõpetamist panna rahvahääletusele. Regulatsiooni eesmärk „on õigustatud kõigepealt praktilistel kaalutlustel, sest loetletud probleemid nõuavad üldjuhul operatiivset otsustamist ja toimimist. Teiseks ja ehk peamisekski põhjuseks on vajadus vältida populismi ja rahva hetkemeeleolude ja ajutiste raskuste fataalset mõju" (R. Maruste „Põhiseadus ja selle järelevalve", 1997, lk 57). Erakorralise seisukorra lõpetamise pädevuse küsimus kerkib juhul, kui erakorralise seisukorra väljakuulutamise alus langeb ära enne kolme kuu möödumist. Lähtudes õiguslikust *actus contrarius*.

üldpõhimõttest, mille kohaselt on muutva või tühistava õigusakti andmise pädevus algse õigusakti andnud organil, ja tõlgendades PS-i süstemaatiliselt, on erakorralise seisukorra lõpetamine Riigikogu pädevuses.

Kuivõrd erikorra väljakuulutamise eesmärk on pöörduda võimalikult kiiresti tagasi tavapärase elukorralduse juurde ning proportsionaalsuse põhimõttest tulenevalt peab erakorralise seisukorra viivitamata lõpetama, kui lakkab olemast põhjus, mis erikorra väljakuulutamise tingis, siis reguleeritakse KORKS-is erakorralise seisukorra lõpetamine enne olukorra lõppemise tähtpäeva saabumist.

Vabariigi Valitsus on kohustatud hindama erakorralise seisukorra väljakuulutamise põhjustanud asjaolusid järjepidevalt ning edastama teabe muutunud asjaolude kohta Vabariigi Presidendile, Riigikogu esimehele ja asjaomaste Riigikogu komisjonide esimeestele. Valitsusasutustel on kohustus edastada oma valduses olevaid ohuhinnanguid ning muud tsiviilkriise ja riigikaitset puudutavat teavet Vabariigi Valitsusele, asjaomastele valitsusasutustele, Vabariigi Presidendile, Riigikogu esimehele ja asjaomastele Riigikogu komisjonidele, kui see on vajalik kriisiolukorraks valmistumiseks või selle lahendamiseks ning teabe väljastamist või juurdepääsu sellele ei ole muu õigusaktiga piiratud.

Riigikogu otsustab Vabariigi Presidendi või Vabariigi Valitsuse ettepanekul viivitamata erakorralise seisukorra lõpetamise, kui seda põhjustanud asjaolud on ära langenud. Riigikogu on seotud Vabariigi Valitsuse või presidendi ettepanekuga ning omaalgatuslikult erakorralist seisukorda lõpetada ei saa.

Sõjaseisukorra väljakuulutamisega loetakse erakorraline seisukord lõppenuks.

Kui erakorraline seisukord lõpeb seoses sõjaseisukorra väljakuulutamisega ja piirava meetme aluseks

olnud asjaolu ei ole ära langenud, kehtib erakorralise seisukorra ajal kohaldatud pii-rav meede edasi. Haldusorganil on siiski kohustus hinnata, kas erakorralise seisukorra ajal kohaldatud piirava meetme asjaolud esinevad või on sõjaseisukorra väljakuulutamise tõttu ära langenud. Sõjaseisukorra lahendamiseks uue piirava meetme kohaldamisel võib haldusorgan peatada, muuta või tunnistada kehtetuks varasemaid, sh erakorralise seisukorra lahendamisel kohaldatud piirava meetme haldusakte.

Viimati uuendatud 17.09.2026